

**Flora- en faunaquickscan voor het verleggen van een watergang
aan de Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk**

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Flora- en faunaquickscan voor het verleggen van een watergang aan de Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk

Colofon:

Opdrachtgever: Dhr. J. Bolks.
Tekst en foto's: J.H.S. Rijsdijk MSc.
Rapportkenmerk: R20004-01
Status rapport: Definitief
Datum: 27-02-2020

Contact: Natuurkompas Ecologisch onderzoek & advies
Ugchelseweg 86
7339 CL Ugchelen
06-15383223
info@natuurkompas.nl
www.natuurkompas.nl

© Natuurkompas. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins noch mag het zonder toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd

Natuurkompas is niet verantwoordelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurkompas. De opdrachtgever vrijwaart Natuurkompas voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel.....	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Beleidskader	4
2.1	Inleiding Wet natuurbescherming.....	4
2.2	Soortbescherming.....	4
2.3	Gebiedsbescherming	5
3	Plangebied en werkzaamheden	8
3.1	Beschrijving onderzoeksgebied.....	8
3.2	Geplande werkzaamheden	10
4	Werkwijze.....	11
4.1	Soortbescherming.....	11
5	Resultaten en effectbeoordeling.....	12
5.1	Vaatplanten.....	12
5.2	Grondgebonden zoogdieren	12
5.3	Vleermuizen.....	14
5.4	Vogels.....	15
5.5	Reptielen en amfibieën	17
5.6	Overige beschermde soorten.....	17
5.7	Samenvatting.....	18
6	Mitigatie	20
7	Gebiedsbescherming	21
7.1	Natura 2000-gebieden	21
7.2	Storingsfactoren.....	22
7.3	Effectbeoordeling.....	23
7.4	Natuurnetwerk Nederland (Gelders Natuurnetwerk).....	23
8	Conclusies en aanbevelingen.....	25
8.1	Conclusies	25
8.2	Aanbevelingen.....	26

Literatuurlijst	1
-----------------------	---

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De familie Bolks is voornemens om een monumentale boerderij met bakhuis, washok en oude veestal te slopen dan wel te renoveren en mogelijk herbouw te realiseren aan de Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk. In 2019 is hiervoor reeds een flora- en faunaquickscan opgesteld. Voor de voornoemde werkzaamheden is een bestemmingswijziging vereist. Onderdeel van de bestemmingswijziging vormt het dempen van een bestaande watergang en het graven van een nieuwe watergang. Deze watergang is in 2019 niet meegenomen in de flora- en faunaquickscan. De gemeente Nijkerk verlangt om deze reden voor de te dempen en nieuw te graven watergang een separate flora- en faunaquickscan.

In een flora- en faunaquickscan worden de (mogelijke) effecten op beschermde dier- en plantensoorten in kaart gebracht. In deze quickscan moet worden aangetoond dat de voorgenomen ontwikkeling niet leidt tot negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming beschermde dier- en plantensoorten. Indien dit niet uit te sluiten is, moet mogelijk nader onderzoek plaatsvinden, mitigerende (verzachtende) maatregelen getroffen worden en/of eventueel een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd worden.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Natuurkompas is door dhr. Bolks gevraagd een flora- en faunaquickscan uit te voeren om de effecten van het dempen van de bestaande en graven van de nieuwe watergang op eventueel aanwezige beschermde dier- en plantensoorten in kaart te brengen. Er wordt hierbij ingegaan op het soortbeschermingsdeel van de Wet natuurbescherming. Tevens wordt kort ingegaan op het aspect gebiedsbescherming. Voorliggende flora- en faunaquickscan is gebaseerd op een gebiedsanalyse, beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde plant- en diersoorten en een biotoopinschatting die is gemaakt tijdens een verkennend veldonderzoek.

1.2 Doel

Deze flora- en faunaquickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke onder de Wet natuurbescherming beschermde dier- en plantensoorten komen (mogelijk) voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kunnen deze soorten ondervinden door de ingreep?
- Kunnen nabijgelegen Natura 2000-gebieden negatieve effecten ondervinden door de ingreep?
- Leidt de ingreep tot negatieve effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk?
- Is er als gevolg van de voorgenomen plannen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Is het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk?
- Is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk?

1.3 Leeswijzer

Deze rapportage is ingedeeld in verschillende hoofdstukken. In hoofdstuk 2 wordt het beleidskader, de Wet natuurbescherming, toegelicht. In hoofdstuk 3 worden de ligging van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden doorgenomen, waarna in hoofdstuk 4 de werkwijze wordt toegelicht. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en faunaquickscan beschreven en worden de effecten van de voorgenomen ingreep bepaald. In hoofdstuk 6 worden mitigerende maatregelen beschreven waarmee negatieve effecten op beschermde soorten kunnen worden voorkomen. De toetsing aan gebiedsbescherming is beschreven in hoofdstuk 7. De toetsing wordt afgesloten met een conclusie in hoofdstuk 8. Eventuele relevante (verspreidings)literatuur is opgenomen in een literatuurlijst.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op voor de voorgenomen ingreep relevante natuurwetgeving en het natuur- en soortenbeleid van de diverse overheden. In deze rapportage wordt ingegaan op hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. In dit hoofdstuk is de soortbescherming vastgelegd. Daarnaast wordt kort het beleidskader voor gebiedsbescherming geschetst.

2.1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en voegt drie 'oude' natuurwetten samen: de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming is de bescherming en ontwikkeling van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Op termijn gaat de Wet natuurbescherming op in de Omgevingswet. De Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking. De uitwerking van de Wet natuurbescherming is vastgelegd in de Regeling Natuurbescherming en het Besluit Natuurbescherming. De Provincie Gelderland, waar dit project plaatsvindt, heeft de volgende relevante verordeningen en regelingen voor natuurbescherming vastgesteld:

- Omgevingsverordening Gelderland
- Omgevingsvisie Gelderland

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden).

2.2 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) kent een apart hoofdstuk waarin de soortbescherming is vastgelegd. De Wnb kent 4 beschermingsregimes voor soorten:

- art 3.1: bescherming van vogels die onder de Vogelrichtlijn vallen – dit zijn alle vogels;
- art 3.5: bescherming van dieren en planten die in de bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het verdrag van Bern of bijlage I van het verdrag van Bonn – ook wel 'strikt beschermde soorten' genoemd;
- art 3.10: bescherming van soorten die worden genoemd in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming - dit zijn deels meer algemene soorten die enkel nationaal beschermd worden en geen bescherming genieten onder Europese regelgeving.
- Algemene zorgplicht zoals verwoord in artikel 1.11.

In de genoemde artikelen is bepaald voor welke handelingen een vrijstelling kan worden verleend van de tevens in dat artikel genoemde verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen uit de Wnb zijn (iets) anders geformuleerd dan de verbodsbepalingen uit de Ffwet. De verbodsbepalingen komen er kortweg op neer dat vogels en andere beschermde soorten niet (opzettelijk) gedood of opzettelijk verstoord mogen worden en dat nesten/voortplantingsplaatsen en rustplaatsen niet beschadigd of vernield mogen worden. Planten mogen niet worden geplukt of vernield. Voor vogels geldt daarbij dat nesten niet weggenomen mogen worden¹.

Daarnaast is de lijst met beschermde soorten gewijzigd: naast de overgehevelde en toegevoegde soorten (vaatplanten, vlinders) is er een groot aantal soorten dat geen beschermde status meer heeft in de Wnb. Dit betreffen voornamelijk vaatplanten en vissen.

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

¹ De term jaarrond beschermde nesten (met een verdeling in 5 categorieën) is niet in de wet genoemd. De verwachting is wel dat uitwerking van dit onderwerp door provincies gevolgd gaat worden.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Onder de Wnb zal voor deze soorten een ontheffingsplicht gaan gelden, behalve als het bevoegd gezag, de Provincie of ministerie van LNV, door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit. De bevoegdheid voor het verlenen van een ontheffing of vrijstelling wordt overgeheveld naar de provincie².

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen middels een verordening. Provincie Gelderland heeft in januari 2017 de provinciale verordening en vrijstelling gepubliceerd. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën in geval van ruimtelijke ontwikkeling. Deze soorten stonden voorheen op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat een ieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

2.3 Gebiedsbescherming

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk via de Wnb voor Natura 2000-gebieden en via een planologisch beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland, de voormalige EHS (hierna: NNN). Hieronder worden beide beknopt toegelicht.

Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Deze gebieden staan bekend als Natura 2000-gebieden. Naast beschermde Natura 2000-gebieden was er vroeger ook sprake van Beschermde Natuurmonumenten. Deze zijn niet meer als zodanig beschermd en zijn, indien zij niet zijn opgenomen in een Natura 2000-gebied, al dan niet onder het NNN geschaard en als zodanig planologisch beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld), te voorkomen, bepaalt de Wnb dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op opstandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In Aanwijzingsbesluiten wordt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn

² Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van Wet natuurbescherming genoemde projecten (van nationaal belang).

gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit).

Niet enkel activiteiten binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst moeten worden in het kader van de Wnb.

Natuurnetwerk Nederland

Met het oog op artikel 1.12, lid 1 van de Wnb draagt de provincie Gelderland zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, het NNN (in Gelderland het Gelders Natuurnetwerk, GNN, genoemd). De provincie wijst daartoe gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Deze gebieden zijn begrensd met een zogenoemde groene contour.

Om de samenhang van de bestaande natuur in het GNN te beschermen wil de provincie verbindingzones aanleggen in de Groene Ontwikkelingszone (GO). De Groene Ontwikkelingszone bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan natuur en die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het betreft vooral landbouwgronden, maar ook wel woningen en bedrijven. Ook de weidevogelgebieden en Ganzenfoerageergebieden maken onderdeel uit van de GO. De provincie Gelderland heeft beleid vastgesteld voor de GO. Er zijn kernkwaliteiten benoemd waaraan getoetst wordt bij relevante ontwikkelingen.

Ruimtelijke ontwikkelingen binnen het GNN en de GO zijn in principe niet toegestaan zodra deze een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN of de kernkwaliteiten van het GO hebben. Dit wordt geborgd door het planologische beschermingsregime 'nee, tenzij'. Indien er sprake is van significant negatieve effecten, kan de voorgenomen ontwikkeling geen doorgang vinden, tenzij deze voldoet aan enkele randvoorwaarden:

- De ontwikkeling moet van groot openbaar belang zijn;
- Er zijn geen reële alternatieven aanwezig;
- Negatieve effecten worden zoveel mogelijk beperkt.

Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling onder bovengenoemde voorwaarden wordt toegestaan, moeten de verloren gegane natuurwaarden worden gecompenseerd. Dit principe staat bekend als natuurcompensatie. De provincie verleent pas medewerking aan een ontwikkeling wanneer ook aan de vereisten van het compensatiebeleid wordt voldaan.

Voor het GO geldt daarnaast dat kleine ruimtelijke ontwikkelingen wel mogelijk kunnen worden gemaakt, mits:

- in de toelichting bij het bestemmingsplan wordt aangetoond dat de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo substantieel worden versterkt; en
- deze versterking planologisch is verankerd in hetzelfde dan wel een ander, gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan.

De kernkwaliteiten van de GO in zijn algemeenheid zijn als volgt gedefinieerd:

- de samenhang met aangrenzende natuurgebieden;
- de aanwezige en nog te ontwikkelen natuurwaarden (in het bijzonder de ecologische verbindingzones);
- de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en archeologische waarden;
- de abiotische kwaliteiten zoals ruimte en stilte, donkerte, openheid en 'rust' (omgevingscondities).

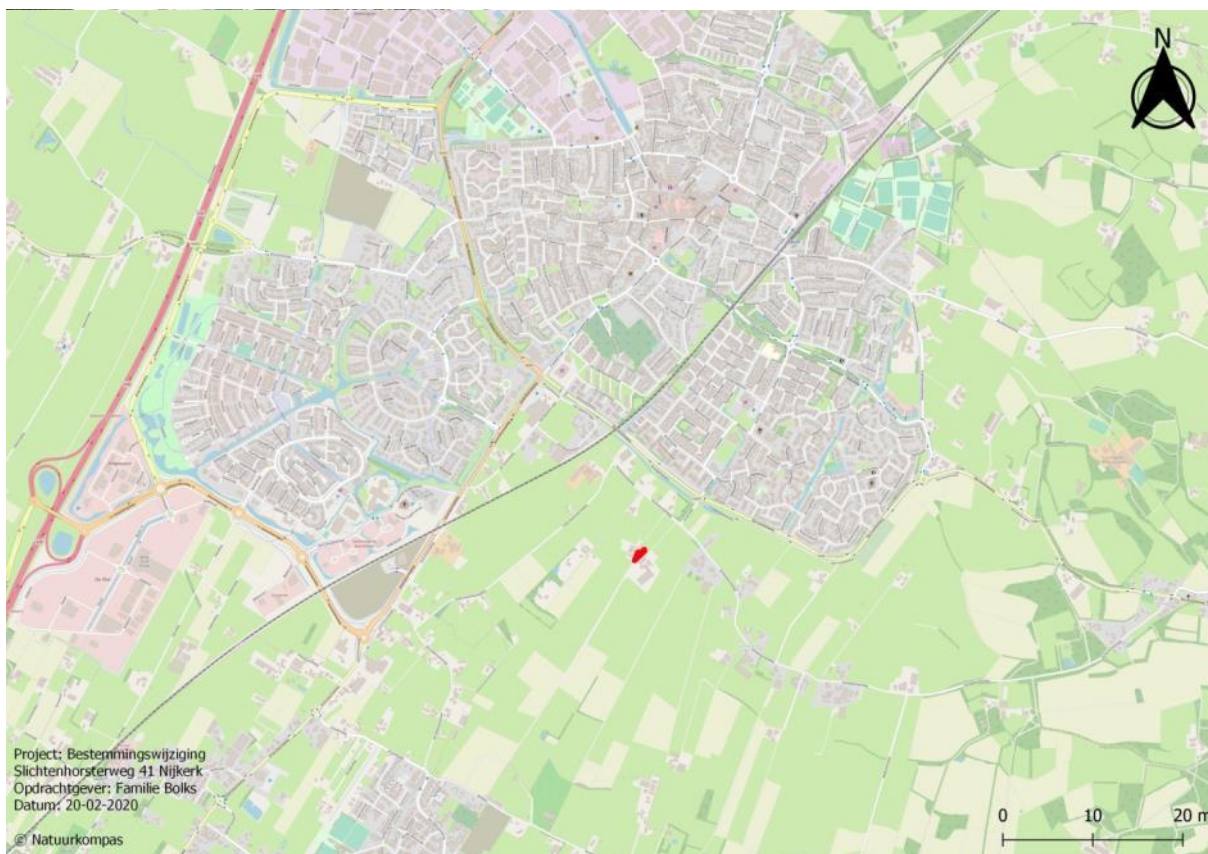
3 Plangebied en werkzaamheden

3.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied is gelegen aan de Slichtenhorsterweg 41 te Nijkerk, in de provincie Gelderland. Nijkerk ligt ten noordoosten van Amersfoort, ten noordwesten van Barneveld en ten zuiden van Zeewolde. De directe omgeving van Nijkerk wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied met in het oosten bos- en heidegebieden, onderdeel van de Veluwe (zie ook afbeelding 3.1).

In het noorden grenst het plangebied aan een beek, in het oosten aan het erf van Slichtenhorsterweg 43 en in het zuiden en westen aan de tuin van het perceel. In de huidige situatie is het plangebied niet bebouwd. Er is een watergang aanwezig die een groot deel van het jaar droog staat. Op de oevers van deze watergang zijn diverse zomereiken (*Quercus robur*), gewone vlier (*Sambucus nigra*), zwarte els (*Alnus glutinosa*) en braamstruwelen (*Rubus spec.*) aanwezig. In afbeelding 3.2 wordt een impressie van het plangebied gegeven ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 3.1: Boven: Globale ligging van het plangebied (geel gearceerd). Onder: Topografische kaart met ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron: QGIS Geographic Information System, 2020. Bewerking: Natuurkompas, 2020.

Wanneer in voorliggende rapportage over het plangebied wordt gesproken, wordt enkel over het geel gearceerde deel gesproken, zie ook afbeelding 3.1.

Afbeelding 3.2: Impressie van het plangebied. Van linksboven naar rechtsonder: Het noordelijk deel van het plangebied waar de toekomstige watergang voorzien is, noordelijk deel bestaande watergang, begroeiing van noordelijk deel van de bestaande watergang, begroeiing van het zuidelijk deel van de bestaande watergang. Foto's Natuurkompas, 2020.

3.2 Geplande werkzaamheden

De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit het dempen van de bestaande watergang en het graven van een nieuwe watergang. Er worden geen bomen gekapt. In afbeelding 3.3 is een schets van de toekomstige inrichting weergegeven.

Afbeelding 3.3: Impressie van de toekomstige inrichting. Bron: Buro SON, 2019.

4 Werkwijze

4.1 Soortbescherming

De flora- en faunaquickscan is gebaseerd op een habitatschatting. Met behulp van atlasgegevens van onder andere de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), De Amfibieën en Reptielen van Nederland (Creemers *et al.*, 2009), Atlas van de Nederlandse Vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997) en verschillende websites met verspreidingsgegevens en overige informatie (www.ravon.nl, www.zoogdiervereniging.nl en www.verspreidingsatlas.nl) is op voorhand ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Op 17 februari 2020 heeft Natuurkompas het plangebied en de directe omgeving bezocht voor een flora- en faunaquickscan. Ten tijde van het veldbezoek was het bewolkt, regenachtig en lag de temperatuur rond de 7°C. met een windkracht van ca. 3-4 Bft. Doel van de quickscan is om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en deze te beoordelen op hun geschiktheid voor beschermde dier- en plantensoorten. Ook is er gekeken naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten en dieren. Met betrekking tot zoogdieren is speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, prooiresten en potentieel geschikte verblijfplaatsen.

Vanwege het eenmalige karakter geeft het veldbezoek slechts een globaal beeld van de aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Het veldbezoek heeft daarmee nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Zowel het tijdstip (buiten het actieve dagdeel van diverse diergroepen als vleermuizen en uilen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

5 Resultaten en effectbeoordeling

In het kader van de Wet natuurbescherming moet er getoetst worden of er bij een ruimtelijke ingreep mogelijk negatieve effecten op beschermde plant- en diersoorten plaatsvinden. De voorgenomen plannen zouden kunnen leiden tot biotoopverlies of verstoring. In dit hoofdstuk wordt besproken welke beschermde soorten (mogelijk) voorkomen in het plangebied en welke effecten zij ondervinden van de voorgenomen ingreep.

5.1 Vaatplanten

Uit de verspreidingsgegevens (www.verspreidingsatlas.nl) zijn waarnemingen bekend van de blaasvaren (*Cystopteris fragilis*). De blaasvaren groeit op beschaduwde plaatsen op vochtige, niet te voedselarme of te voedselrijke kalkmuren of rotsen. De soort wordt zelden op humeuze grond aangetroffen (www.verspreidingsatlas.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene plantensoorten zoals speenkruid (*Ficaria verna*), kruipende boterbloem (*Ranunculus repens*), gestreepte witbol (*Holcus lanatus*), klimop (*Hedera helix*), een braamsoort (*Rubus spec.*), gewone vlier (*Sambucus nigra*) en paardenbloem (*Taraxacum officinale*) aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Kalkrijke muren zijn niet aanwezig, waardoor de aanwezigheid van beschermde muurvegetatie wordt uitgesloten. De niet-verharde delen bestaan uit voedselrijke gronden. Geschikte standplaatsen voor beschermde soorten zijn niet aanwezig. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten in bijvoorbeeld tuinen zijn niet beschermd door de Wet natuurbescherming, omdat het hier niet om natuurlijke groeiplaatsen gaat.

Effectbeoordeling

Doordat er geen streng beschermde plantensoorten voorkomen binnen het plangebied, zijn negatieve effecten beschermde plantensoorten op voorhand uit te sluiten.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens de verspreidingsgegevens van ondermeer de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) en www.verspreidingsatlas.nl komen er in de omgeving van het plangebied algemeen voorkomende soorten voor als de egel (*Erinaceus erinaceus*), mol (*Talpa europaea*), ree (*Capreolus capreolus*) en konijn (*Oryctolagus cuniculus*) (algemeen beschermde soorten). Daarnaast zijn er ook waarnemingen bekend van de strikt beschermde das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), steenmarter (*Martes foina*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*). Mogelijk komen ook de bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) voor in de omgeving van het plangebied. Deze kleine marterachtigen zijn moeilijk waar te nemen en in verhouding tot de meeste andere zoogdiersoorten is er weinig bekend over de verspreiding en trend van deze soorten. Om deze reden worden ook de bunzing, hermelijn en wezel meegenomen in de toetsing.

Alle hierboven genoemde soorten vallen onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor algemeen voorkomende soorten als de egel, mol, ree en konijn geldt binnen de provincie Gelderland een vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkelingen. Voor bunzing, das, eekhoorn, hermelijn, steenmarter, waterspitsmuis en wezel is geen vrijstelling afgegeven. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) strikt beschermde zoogdieren aangetroffen.

Verspreiding

Binnen het plangebied is een braamstruweelruigte aanwezig. Daardoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten zoals de egel en mol niet uit te sluiten. Daarnaast zijn enkele zomereiken, zwarte elzen en gewone vlieren (alle zonder holtes) aanwezig.

Bunzing

De bunzing komt voor in allerlei verschillende landschapstypen. De soort heeft echter een voorkeur voor kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden of moerasgebieden. Daarnaast komt de bunzing ook voor in vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten. Vooral in de winter komt de bunzing ook wel in de buurt van boerderijen voor: daar kunnen ze tussen stobalen en op hooizolders warm blijven, en muizen en ratten bemachtigen.

Als verblijfplaats kan een bunzing gebruik maken van oude hopen van konijn, mol, vos en das. Verblijfplaatsen worden echter ook aangetroffen onder steenhopen, houtmijten, in holle bomen of onder boomwortels. In de winter worden schuilplaatsen gemaakt op warmere plaatsen, zoals onder stro- en hooibalen bij boerderijen. Soms graaft de bunzing ook zelf een hol (www.zoogdiervereniging.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de bunzing aangetroffen. Er zijn wel enkele konijnenholen op het perceel waargenomen. Deze bevinden zich echter buiten het huidige plangebied waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de bunzing in het plangebied is uitgesloten. Het is echter niet uitgesloten dat de bunzing foeragerend voorkomt in het plangebied. Op de oever van de watergang zijn braamstruwelen aanwezig die voldoende dekking bieden. Tevens is in het plangebied een sloot aanwezig die een groot deel van het jaar droog staat, gezien de aanwezigheid van diverse grassoorten in de sloot. Hierdoor kan het plangebied fungeren als foerageergebied voor de bunzing.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voornamelijk voor in opgaand naaldbos en oud en gemengd bos met veel naaldhout. Hier foerageert de soort op eikels en dennenkegels. In het plangebied zijn naaldbomen afwezig. Wel staat er een aantal zomereiken binnen het plangebied. Deze zomereiken zijn nauwkeurig geïnspecteerd op aanwezigheid van holten en nesten. Er zijn echter geen holten of nesten van de eekhoorn aangetroffen. Mogelijk fungeren de eiken binnen het plangebied als marginaal foerageergebied voor de eekhoorn. In de directe omgeving (ten noorden, oosten en zuiden van Nijkerk) zijn echter grote hoeveelheden geschikt foerageergebied aanwezig. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn in het plangebied is uit te sluiten.

Das

Dassen maken hun grote en opvallende hopen vaak op droge en zandige plaatsen. Ze maken daarnaast gebruik van vaste looproutes die worden gemarkeerd met uitwerpselen. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen (wissels, burchten, snuitputjes, mestputjes) aangetroffen van dassen. Gezien het karakter van het plangebied (deels bebouwd of anderszins vrij open van karakter) wordt de soort ook niet verwacht. De aanwezigheid van de das in het plangebied is uit te sluiten.

Hermelijn

De hermelijn komt in alle habitats voor, van open plekken in bossen en houtwallen tot duinen, akkers en vochtig terrein. De enige voorwaarde is dat er voldoende dekking aanwezig is. De soort is dan ook aanwezig in heel het vasteland van Nederland en op Texel. De hermelijn leeft in een hol, meestal een oud mollennest of konijnenhol, en verplaatst zich over het algemeen langs lijnvormige elementen die dekking bieden zoals heggen, muurtjes en langs oevers. Ook maakt de soort hierbij geregeld gebruik van hopen van andere dieren. Een hol of gang moet een doorsnede hebben van vijf centimeter (www.zoogdiervereniging.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de hermelijn aangetroffen. Er zijn wel enkele konijnenholen op het perceel waargenomen. Deze bevinden zich echter buiten het huidige plangebied waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de hermelijn in het plangebied is uitgesloten. Het is echter niet uitgesloten dat de hermelijn foeragerend voorkomt in het plangebied. Op de oever van de watergang zijn braamstruwelen aanwezig die voldoende dekking bieden.

Steenmarter

De steenmarter is een soort die voorkomt in en nabij grote steden, dorpen en boerenerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Van steenmarters is bekend dat ze rust- en verblijfplaatsen creëren in kruipruimtes en loze ruimtes tussen plafonds, muren en zolders in huizen en andere gebouwen. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Hierdoor kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de steenmarter in het plangebied worden uitgesloten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De soort wordt aangetroffen bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Voorwaarden voor aanwezigheid van de waterspitsmuis zijn de aanwezigheid van bodembedekkende vegetatie en water binnen een straal van 500 meter. De oevers moeten voldoende dekking bieden (www.zoogdiervereniging.nl).

Binnen het plangebied is een sloot aanwezig. Deze staat een groot deel van het jaar droog, gezien de aanwezigheid van diverse grassoorten op de slootbodem. Hierdoor is er geen behoorlijk ontwikkelde watervegetatie aanwezig. Hoewel een deel van de oever braamstruweel bevat, zijn grote delen van de oever vrij van ruige begroeiing. Hierdoor ontbreekt het aan geschikt habitat voor de waterspitsmuis. De aanwezigheid van de waterspitsmuis is daardoor uit te sluiten.

Wezel

De wezel leeft bij voorkeur in open, droog natuur- en cultuurlandschap. De soort wordt aangetroffen in veel verschillende biotopen zoals bossen, duinen, wei- en akkerlanden. De wezel komt over het algemeen in droger gebied voor dan de hermelijn. Echter overal waar woelmuizen ontbreken, ontbreekt ook de wezel. De soort heeft een voorkeur voor dekking in de vorm van bijvoorbeeld bosschages, houtstapels of heggen. Ook bewonen ze vaak oude holen van muizen, ratten en konijnen die bekleed worden met veren of haren van prooidieren (www.zoogdiervereniging.nl).

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van de wezel aangetroffen. Gezien de aanwezige braamstruwelen kan echter niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van de wezel aanwezig zijn. Ook kan het plangebied fungeren als foerageergebied voor de wezel.

Effectbeoordeling

Er zijn geen beschermde zoogdiersoorten in het plangebied aangetroffen. Wel is het mogelijk dat het plangebied fungeert als foerageergebied voor de bunzing en hermelijn. Daarnaast zijn er mogelijk verblijfplaatsen van de wezel aanwezig in de braamstruwelen. Met de voorgenomen verplaatsing van de watergang gaan deze echter niet verloren. De struwelen blijven zo veel als mogelijk behouden. Negatieve effecten op de kleine marterachtigen en overige beschermde grondgebonden zoogdieren zijn daarmee uit te sluiten.

5.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997, www.verspreidingsatlas.nl) komen in de omgeving van het plangebied soorten voor als gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentoni*). Alle vleermuissoorten vallen onder art. 3.5 van de Wet natuurbescherming en zijn daarmee strikt beschermd. Er is geen vrijstelling mogelijk.

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen. Er wordt onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven.

Boombewonende vleermuizen

Binnen het plangebied zijn zomereiken en zwarte elzen aanwezig. De bomen zijn nauwkeurig geïnspecteerd op aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen. Deze zijn echter niet aangetroffen. Om deze reden is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in het plangebied uit te sluiten.

Gebouwbewonende vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter bijvoorbeeld gevelbetimmering, in spouwmuur, achter dakbeschot en achter luiken (BIJ12, 2017; Dietz *et al.*, 2011). In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied op voorhand is uit te sluiten.

Vaste vliegroutes

Vleermuizen staan erom bekend dat ze vaak jarenlang gebruik maken van vaste vliegroutes tussen de verblijfplaats en het foerageergebied. Hierbij volgen ze bestaande lijnvormige elementen in het landschap, zoals bomenrijen. Het behoud van dergelijke lijnvormige elementen is cruciaal voor de instandhouding van het leefgebied van vleermuizen. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke lijnvormige groene elementen te onderscheiden. De rij bomen in het plangebied is een kort, op zichzelf staand element dat niet fungeert als vaste vliegroute. De aanwezigheid van vaste vliegroutes binnen het plangebied is uitgesloten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Wanneer dergelijk foerageergebied verloren gaat, verdwijnt de voedselvoorziening van deze vleermuizen waardoor ze hun verblijfplaats mogelijk moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is beschermd onder de Wet natuurbescherming

Het plangebied vormt mogelijk marginaal foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. Het is echter niet te verwachten dat het plangebied essentieel foerageergebied vormt voor een populatie vleermuizen. In de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig van vergelijkbare of betere kwaliteit (in de vorm van het overig deel van de tuin van het perceel en de tuinen en erven van nabijgelegen woningen en boerderijen). Het is daarom uitgesloten dat het plangebied een essentieel foerageergebied voor vleermuizen vormt. Nader onderzoek naar essentieel foerageergebied is niet noodzakelijk.

Effectbeoordeling

Binnen het plangebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende en gebouwbewonende vleermuizen aanwezig. Ook ontbreekt het aan vaste vliegroutes en essentieel foerageergebied. Negatieve effecten op vleermuizen zijn daardoor op voorhand uitgesloten.

5.4 Vogels

Alle vogelsoorten zijn tijdens het broedseizoen beschermd. De bescherming geldt vooral voor de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Er wordt in de Wet natuurbescherming echter geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen.

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode januari tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

Van sommige vogelsoorten zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit houdt in dat hun nesten het hele jaar door beschermd zijn. Binnen deze categorie worden vijf subcategorieën onderscheiden:

1. Nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats. Een voorbeeld van een soort die een dergelijk nest heeft is de steenuil (*Athene noctua*).
2. Nesten van koloniebroeders die elk jaar terugkeren om op dezelfde plaats te broeden. Deze soorten zijn zeer honkvast of zijn afhankelijk van bebouwing of specifieke biotopen. Een voorbeeld van een soort die een dergelijk nest heeft is de huismus (*Passer domesticus*).
3. Nesten van solitaire vogels die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en afhankelijk zijn van bebouwing of honkvast zijn. Een voorbeeld van een soort die een dergelijk nest heeft is de ooievaar (*Ciconia ciconia*).
4. Vogelsoorten die elk jaar gebruik maken van hetzelfde nest en zelf nauwelijks in staat zijn om een nest te bouwen. Een voorbeeld van een dergelijke soort is de buizerd (*Buteo buteo*).
5. Nesten van vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar ervoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar dan wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, maar vragen wel extra onderzoek, omdat ze jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. Voorbeelden van soorten zijn de spreeuw (*Sturnus vulgaris*) en boerenzwaluw (*Hirundo rustica*).

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende algemene vogelsoorten als koolmees (*Parus major*), houtduif (*Columba palumbus*) en kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*) waargenomen. Geen van deze soorten valt onder het jaarronde beschermingsregime. Er zijn geen soorten met een jaarrond beschermd nest waargenomen. Wel is in de bomenrij langs de bestaande sloot een steenuilennestkast geplaatst. Ook in een andere houtopstand op enkele tientallen meters afstand van het plangebied is een steenuilenkast aanwezig. Beide nestkasten bevinden zich echter buiten het plangebied.

De bomen binnen het plangebied zijn nauwkeurig geïnspecteerd op sporen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Er zijn echter geen horsten, veren, uitwerpselen, braakballen, prooi-resten of andere sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van soorten met een jaarrond beschermd nest. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten binnen het plangebied is daarom uitgesloten. Wel kunnen diverse algemene broedvogelsoorten tot broeden komen in en rondom het plangebied.

Effectbeoordeling

Algemene broedvogels

Het is niet op voorhand uit te sluiten dat algemene broedvogelsoorten tot broeden komen in en rondom het plangebied. Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen kan dit leiden tot het verstoren van nesten van vogels. Dit is een mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, lid 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. Hiervoor kan niet zonder meer ontheffing worden verkregen.

Steenuil

Het plangebied vormt mogelijk onderdeel van het territorium van de steenuil. Op enkele meters afstand is een steenuilenkast en naar alle waarschijnlijkheid is er ook een nestlocatie van de steenuil op het erf aanwezig. Er kon echter niet worden bepaald of één van de steenuilenkasten in gebruik is.

Het nest van de steenuil valt ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- en verblijfplaats'. Het nest is daarom jaarrond beschermd. Indien de werkzaamheden tijdens de broedperiode van de steenuil plaatsvinden, is het niet uitgesloten dat er ook steenuilen worden verstoord. Het foerageergebied wordt met de voorgenomen verplaatsing van de watergang niet

aangetast. De voorgenomen plannen leiden daarmee mogelijk tot overtreding van artikel 3.1, lid 4 van de Wnb. Indien dit daadwerkelijk het geval is, is een ontheffing noodzakelijk.

5.5 Reptielen en amfibieën

Uit de openbaar beschikbare verspreidingsgegevens (RAVON en www.verspreidingsatlas.nl) blijkt dat in de omgeving van het plangebied de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), kamsalamander (*Triturus cristatus*) en poelkikker (*Pelophylax lessonae*) zijn waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen of amfibieën waargenomen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis leeft bij voorkeur op vochtige heide, heide met vennen, in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. Het is een soort die kan voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad (www.ravon.nl). De levendbarende hagedis is tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en wordt, gezien de aanwezige biotopen (deels bebouw gebied, deels grasland), ook niet verwacht. De waarnemingen van deze soort zijn waarschijnlijk gedaan in de bos- en heidegebieden ten oosten van Nijkerk. De aanwezigheid van de levendbarende hagedis is uit te sluiten.

Kamsalamander

De kamsalamander komt voornamelijk voor in matig voedselrijke tot voedselrijke en stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie (www.verspreidingsatlas.nl). Binnen het plangebied is een watergang aanwezig. Zoals eerder aangegeven staat deze echter een groot deel van het jaar droog. Hierdoor ontbreekt het aan een goed ontwikkelde onderwatervegetatie waardoor de aanwezigheid van voortplantingswateren van de kamsalamander kan worden uitgesloten.

Poelkikker

De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. Het is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. De poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. De soort komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in uiterwaarden. Poelkikkers overwinteren meestal op het land en niet in het water (www.ravon.nl). Binnen het plangebied ontbreekt het aan onbeschaduwde wateren. Op de oevers van de watergang zijn aan beide zijden bomen aanwezig. Het betreft hier ook een geïsoleerde watergang die vanwege de aanwezigheid van enkele zandhopen in de bedding niet in direct contact staat met andere watergangen. De aanwezigheid van de poelkikker is uitgesloten.

Effectbeoordeling

Doordat er geen streng beschermde reptielen- en amfibiesoorten voorkomen binnen het plangebied, zijn negatieve effecten op deze soortgroepen op voorhand uit te sluiten.

5.6 Overige beschermde soorten

Uit de openbaar beschikbare verspreidingsgegevens (www.ravon.nl, www.vlinderstichting.nl, www.anemoon.org, www.eis-nederland.nl en www.verspreidingsatlas.nl) blijkt dat in de omgeving van het waarnemingen bekend zijn grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), grote vos (*Nymphalis polychloros*) en gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*). Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelden waargenomen.

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper wordt gevonden in verlandende wateren in laagdynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. De soort heeft een voorkeur voor ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei (www.verspreidingsatlas.nl). Binnen het plangebied zijn dergelijke watergangen niet aanwezig waardoor de aanwezigheid van de grote modderkruiper is uitgesloten.

Grote vos

De grote vos wordt gevonden in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Ook zwervende individuen worden vooral in een bosrijke omgeving gevonden. De vlinders zijn vooral te vinden op warme, zonnige, open maar beschutte plaatsen. Ook moeten er geschikte plaatsen zijn om te overwinteren, zoals holle bomen of stapels hout. Als waardplant wordt vooral gebruik gemaakt van iep (*Ulmus spec.*) maar ook wel zoete kers (*Prunus avium*) en sommige wilgensoorten (www.verspreidingsatlas.nl).

Binnen het plangebied is een kleine bomenrij aanwezig. Er is echter geen sprake van bosschages of plekken met grote vrijstaande bomen. Geschikt habitat voor de grote vos ontbreekt, waardoor de aanwezigheid van deze soort wordt uitgesloten.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel is een soort die voornamelijk wordt aangetroffen bij verlandingszones van laagveenmoerassen. Daarnaast worden ze ook wel gevonden bij open wateren in bossen en verlandingszones in hoogveen- en heidevennen op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen. In de duinen is het een typische soort van verlandingsvegetaties met een laagveenkarakter. De overeenkomsten van deze biotooptypen zijn ondiep (max. 1 meter), helder, matig voedselrijk en beschut gelegen water. Binnen het plangebied zijn geen verlandingszones aanwezig. De bestaande watergang staat een deel van het jaar droog, waardoor deze ongeschikt is om te fungeren als voortplantingslocatie voor de gevlekte witsnuitlibel. De aanwezigheid van voortplantingswateren van de gevlekte witsnuitlibel is dan ook uitgesloten.

Overige soorten

Voor overige beschermde soorten is geen geschikt biotoop aanwezig. Overige beschermde insectensoorten zijn veelal zeldzaam en eisen een specifiek habitat. Beschermde vlindersoorten komen vooral voor in kruidenrijke en soortenrijke graslanden, heiden, venen en (vochtig) bos (Bos *et al.*, 2007). Beschermde libellensoorten leven met name in veengebieden, nabij beekjes of rivieren en bij vennen op de hogere zandgronden. Beschermde keversoorten zijn gebonden aan oude, rottende boomstronken in bosgebieden of komen zeldzaam voor in (groter) permanent, helder open water van goede kwaliteit op veengrond (eis-nederland.nl).

De Europese rivierkreeft komt op slechts 1 plek voor in Nederland, te weten landgoed Warnsborn bij Arnhem. De Bataafse stroommossel is uit ons land verdwenen en de platte schijfhoren komt lokaal voor in laagveengebieden en het rivierengebied, in helder, stilstaand of zeer zwak stromend water met rijke plantengroei, in zowel meren, sloten als plassen (www.anemoon.org, www.verspreidingsatlas.nl). Beschermde vissoorten komen voor in diverse typen watergangen.

In het plangebied is geen sprake van permanent open water, bos, soortenrijk grasland, heide of veen. Leefgebied voor deze soorten is hierdoor niet aanwezig. Overige beschermde insecten, andere ongewervelden en vissen zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

Effectbeoordeling

Doordat er geen overige streng beschermde soorten voorkomen zijn negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op overige beschermde soorten uit te sluiten.

5.7 Samenvatting

In navolgende tabel wordt een samenvatting gegeven van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en de mogelijke effecten die zij kunnen ondervinden.

Tabel 5.1: Overzicht met de mogelijk aanwezige soorten en de negatieve effecten die zij ondervinden.

Soortgroep	Aanwezig	Soorten	Mogelijk effect	Wnb-artikel
Vaatplanten	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren	Ja	Bunzing, hermelijn en wezel	Geen	Geen
Gebouwbewonende vleermuizen	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Boombewonende vleermuizen	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Algemene broedvogels	Ja	Diverse algemene soorten als houtduif, merel en roodborst	Verstoren, doden en verwonden van individuen en aantasten en vernietigen van voortplantings- en rustplaatsen	3.1, lid 2 en 4.
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Ja	Steenuil	Verstoren van individuen en aantasten van voortplantings- en rustplaatsen	3.1, lid 2 en 4.
Reptielen en amfibieën	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Overige soorten	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

6 Mitigatie

In dit hoofdstuk worden mitigerende (verzachtende of schadebeperkende) maatregelen voorgesteld om negatieve effecten op beschermde soorten en eventueel een mogelijke overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Algemeen voorkomende broedvogels en steenuil

Het verstoren van broedgevallen van vogels is te voorkomen door:

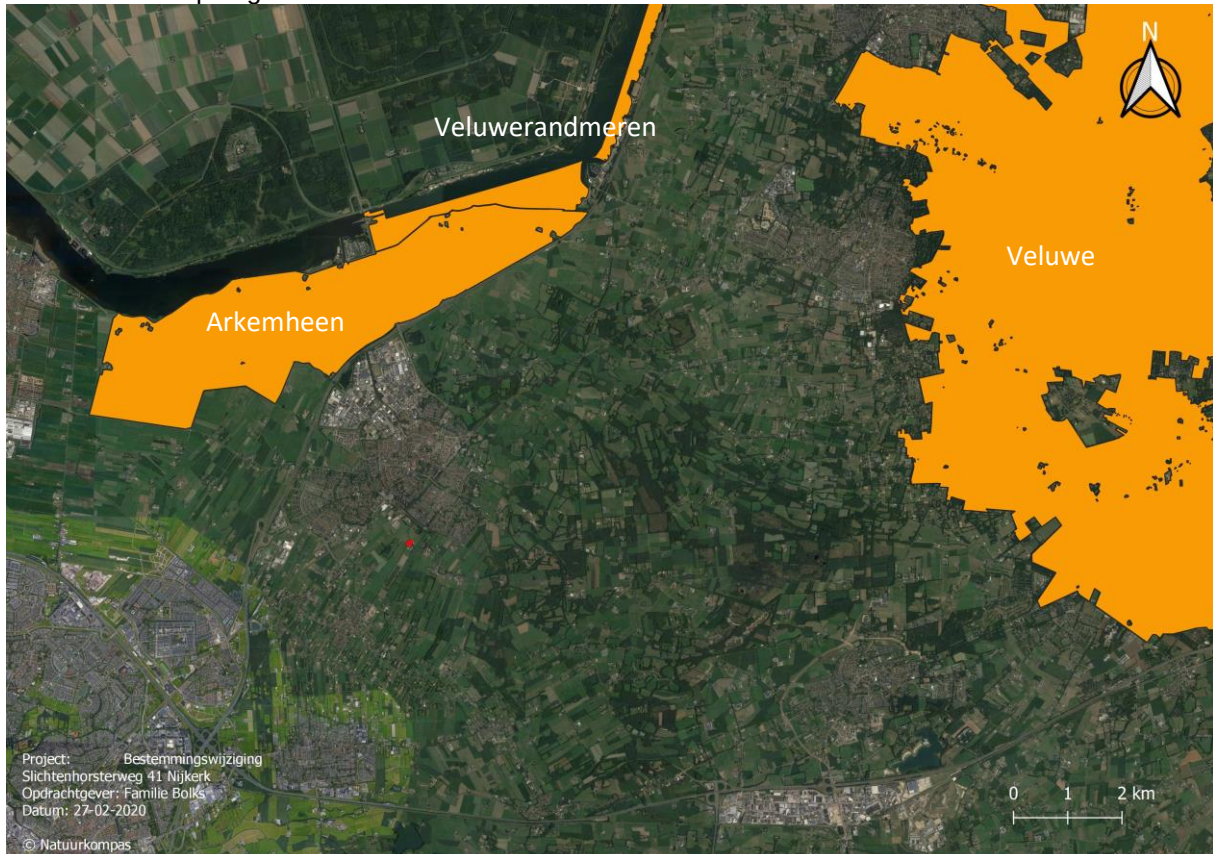
- buiten het broedseizoen te werken, en/of;
- te zorgen dat buiten de verstoringssafstand van de broedgevallen gewerkt wordt, en/of;
- de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringssafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringssafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.
- Indien de werkzaamheden opgestart worden in het broedseizoen moet een ecooloog voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied controleren op de aanwezigheid van broedvogels. Daarbij geeft de ecooloog aan of eventueel aanvullende maatregelen genomen moeten worden om verstoring te voorkomen of vestiging van broedende vogels te voorkomen.

Door bovenstaande maatregelen op te volgen zijn er geen resteffecten op algemeen voorkomende broedvogels of de steenuil te verwachten. Hierdoor is er geen sprake van een noodzaak tot nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing.

7 Gebiedsbescherming

7.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied is niet gelegen in een gebied dat is aangewezen in het kader van Natura 2000 (zie ook onderstaande afbeelding). Wel ligt het plangebied op ca. 3.364 meter afstand van het Natura 2000-gebied Arkemheen. Op grotere afstand liggen de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe. De Veluwe is het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied en ligt op ca. 9,2 km afstand van het plangebied.

Afbeelding 7.1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden Arkemheen, Veluwe en Veluwerandmeren (oranje). Bron: QGIS Geographic Information System, 2020. Bewerking: Natuurkompas, 2020.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied en het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied worden in deze paragraaf beschreven. In de navolgende paragrafen wordt nader ingegaan op de verstoringsfactoren en effecten op deze Natura 2000-gebieden.

Beschrijving Arkemheen

Het gebied Arkemheen bestaat uit twee laaggelegen, lege, open polders langs de Randmeren, de Putterpolder en de Nijkerkerpolder. Van oorsprong is het gebied een delta: laaglandbeken van de Veluwe en de Gelderse Vallei mondden hier uit in de voormalige Zuiderzee. Na de afsluiting daarvan werd het brakke gebied een zoetwaterdelta. Het agrarisch gebruik werd intensiever. Met de inpoldering van Oostelijk en Zuidelijk Flevoland daalde de waterstand. De polders bestaan tegenwoordig uit, deels zilte, graslanden en enkele rietlandjes.

Arkemheen is een Vogelrichtlijngebied. Dit gebied is op 13 maart 2013 door de staatssecretaris van het toenmalige ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Samengevat is het gebied aangewezen voor twee vogelsoorten.

Beschrijving Veluwe

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 m boven NAP.

Tot 1900 was de Noord-Veluwe één uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog 1400 hectare stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (o.a. Leemputten bij Staverden) of droge (o.a. Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

De Veluwe is zowel een Vogel- als Habitatrichtlijngebied. Dit gebied is in juni 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In september 2016 is een wijzigingsbesluit genomen. Samengevat is het gebied aangewezen voor 19 habitattypen, 7 habitatsoorten en 10 vogelsoorten.

7.2 Storingsfactoren

Voordat een effectbepaling van de voorgenomen ingreep kan worden uitgevoerd, is het van belang om de op voorhand te verwachten storingsfactoren in beeld te brengen. De selectie van de storingsfactoren is gebaseerd op de effectenindicator van het Ministerie van LNV. De storingsfactoren zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 7.1: Overzicht van mogelijke storingsfactoren. Bron: Ministerie van LNV

Storingsfactoren	
Oppervlakteverlies en versnippering	Verandering dynamiek substraat
Verzuring en vermesting (stikstofdepositie)	Verstoring door geluid
Verzoeting	Verstoring door licht
Verziltiging	Verstoring door trilling
Verontreiniging	Verstoring door optische effecten
Verdroging	Verstoring door mechanische effecten
Vernatting	Verandering in populatiedynamiek
Verandering stroomsnelheid	Bewuste verandering soortensamenstelling
Verandering overstromingsfrequentie	

Niet alle hierboven genoemde storingsfactoren zijn van toepassing bij de verplaatsing van de watergang. Vanwege de ligging buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn oppervlakteverlies en versnippering bij voorbaat uitgesloten. Doordat er geen ingrepen plaatsvinden die reiken tot het grondwaterniveau of anderszins effect hebben op de waterhuishouding van Arkemheen zijn effecten door verzoeting, verziltiging, verdroging, vernatting, verandering van de stroomsnelheid of overstromingsfrequentie ook op voorhand uitgesloten.

Verontreiniging is evenmin aan de orde, gezien het feit dat er geen stoffen worden geloosd. Verandering in de dynamiek van het substraat, en verstoring door mechanische effecten, verandering in populatiedynamiek of soortensamenstelling zijn ook niet aan de orde.

Wat resteert zijn de volgende verstoringsfactoren:

- Verzuring en vermesting
- Verstoring door geluid
- Verstoring door licht
- Verstoring door trilling
- Verstoring door optische effecten

Gezien de afstand van respectievelijk 3.364 meter en ca. 9.200 meter, tussengelegen verstorende elementen (zoals woningen, boerenbedrijven en de A28), de reeds bestaande achtergrondverstoring van de tussengelegen boerenbedrijven en de zeer beperkte omvang van de voorgenomen plannen, zijn verstorende effecten als gevolg van licht, geluid, trillingen en optische effecten uitgesloten. Enkel verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie kan niet worden uitgesloten.

7.3 Effectbeoordeling

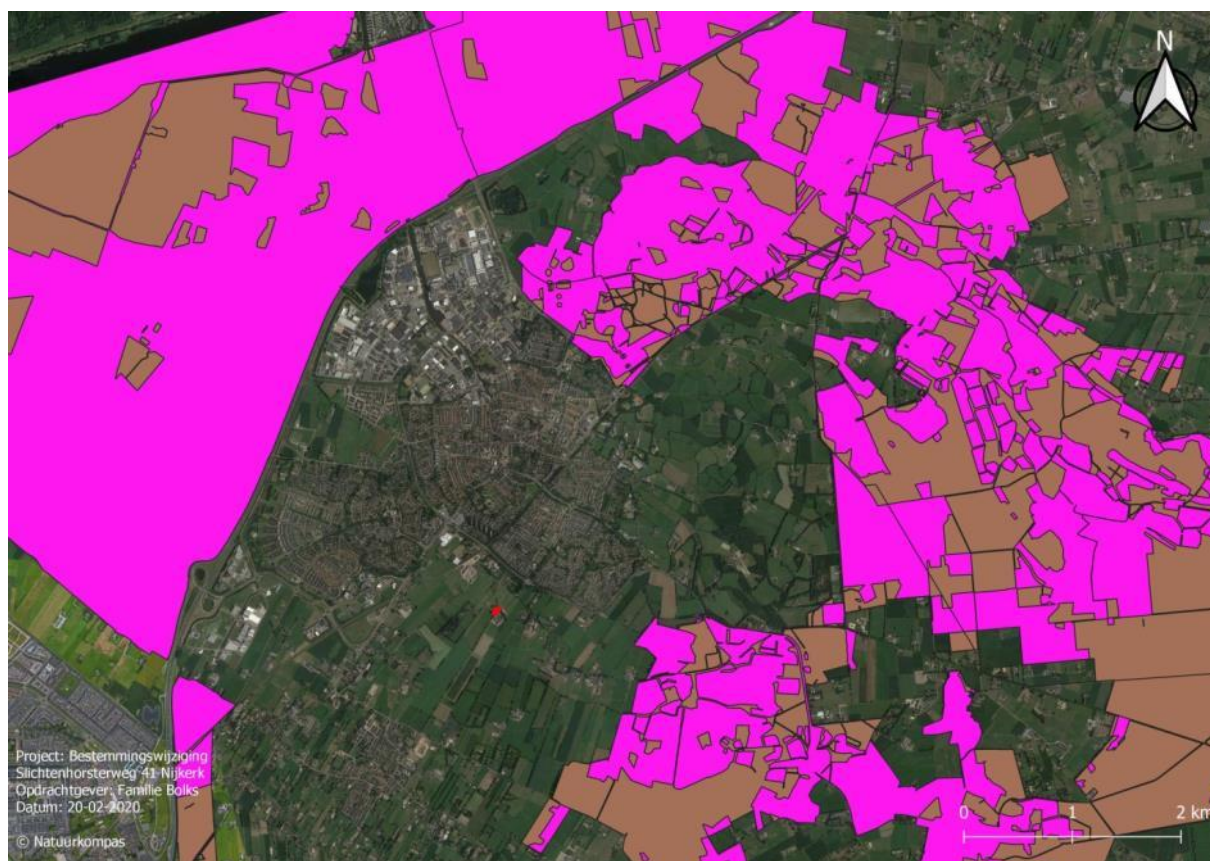
Verzuring en vermesting

Voor verzuring en vermesting geldt dat het beoordelingskader voor stikstofdepositie was vastgelegd in het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State echter alle regelgeving die op het PAS is gebaseerd onverbindend verklaard. Gevolg is dat voor alle nieuwe projecten moet worden nagegaan of deze leiden tot stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Met het vergraven van de huidige watergang en de aanleg van de nieuwe watergang wordt gemotoriseerd materieel ingezet. Hierbij is sprake van kortstondige uitstoot van NO_x. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dat gevoelig is voor stikstof betreft de Veluwe. Gezien de afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied, ca 9.200 meter en de zeer beperkte omvang van de werkzaamheden kan worden uitgesloten dat er sprake is van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van habitatsoorten. Een AERIUS-berekening is dan ook niet noodzakelijk.

7.4 Natuurnetwerk Nederland (Gelders Natuurnetwerk)

Het plangebied maakt geen deel uit van het Gelders Natuurnetwerk of de Groene Ontwikkelingszone (GO). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk ligt op ca. 1.441 meter afstand van het plangebied terwijl het dichtstbijzijnde onderdeel van het GO op 1.277 meter ligt. Op een dergelijke afstand zijn negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN en de GO uitgesloten.

Afbeelding 7.2: Indicatieve ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het GNN (bruin) en het GO (paars). Bron: QGIS Geographic Information System, 2020. Bewerking: Natuurkompas, 2020.

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusies

In het kader van de Wet natuurbescherming is nagegaan of er met de voorgenomen plannen vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten worden aangetast. De voorgenomen plannen kunnen leiden tot biotoopverlies of verstoring. Plannen die er toe leiden dat het plangebied minder geschikt is als foerageergebied voor dieren zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij er in de onmiddellijke omgeving van het plangebied geen alternatieve geschikte foerageergebieden aanwezig zijn. Daarnaast is nagegaan of de plannen leiden tot negatieve effecten op beschermde gebieden. Hierbij is gekeken naar zowel Natura 2000-gebieden als gebieden die onderdeel vormen van het Gelders Natuurnetwerk.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied komt een aantal algemeen voorkomende soorten voor. Deze soorten vallen allemaal onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten heeft de provincie Gelderland een vrijstelling afgegeven voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor de werkzaamheden geen ontheffing voor deze soorten nodig is.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten die vallen onder art. 3.10 (of 3.5 of 3.1) van de Wet natuurbescherming en waarvoor geen vrijstelling is afgegeven, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing moet worden aangevraagd. In het plangebied zijn mogelijk bunzing, hermelijn, wezel, algemene broedvogelsoorten en de steenuil aanwezig.

Bunzing, hermelijn en wezel

Het is mogelijk dat het plangebied fungeert als foerageergebied voor de bunzing en hermelijn. Daarnaast zijn er mogelijk verblijfplaatsen van de wezel aanwezig in de braamstruwelen. Met de voorgenomen verplaatsing van de watergang gaan deze verblijfplaatsen echter niet verloren. De struwelen blijven zo veel als mogelijk behouden. Negatieve effecten op de kleine marterachtigen en overige beschermde grondgebonden zoogdieren zijn daarmee uit te sluiten.

Algemeen voorkomende broedvogels

Bij de start van de werkzaamheden in het broedseizoen kunnen broedende vogels worden verstoord of gedood en/of nesten worden aangetast. Dit is een overtreding van art. 3.1, lid 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. Hiervoor kan geen ontheffing worden aangevraagd. Door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of op te starten en continu door te laten lopen, worden negatieve effecten op broedvogels voorkomen. Er is dan geen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden opgestart, moet een ecofoon voorafgaand aan de start het terrein nalopen op aanwezigheid van broedgevallen.

Samengevat is er geen sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming indien er mitigerende maatregelen worden getroffen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is in dat geval niet noodzakelijk.

Steenuil

Het plangebied vormt mogelijk onderdeel van het territorium van de steenuil. Op enkele meters afstand is een steenuilenkast en naar alle waarschijnlijkheid is er ook een nestlocatie van de steenuil op het erf aanwezig. Er kon echter niet worden bepaald of één van de steenuilenkasten in gebruik is.

Het nest van de steenuil valt ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- en verblijfplaats'. Het nest is daarom jaarrond beschermd. Indien de werkzaamheden tijdens de broedperiode van de steenuil plaatsvinden, is het niet uitgesloten dat er ook steenuilen worden verstoord. Het foerageergebied wordt met de voorgenomen verplaatsing van de watergang niet aangetast. De voorgenomen plannen leiden daarmee mogelijk tot overtreding van artikel 3.1, lid 2 en 4 van de Wnb. Door echter de mitigerende maatregelen zoals benoemd bij de algemeen

voorkomende broedvogels op te volgen, worden ook negatieve effecten op de steenuil voorkomen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is in dat geval niet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming

In het kader van gebiedsbescherming is gekeken of de voorgenomen ontwikkeling leidt tot negatieve effecten op Natura 2000-gebieden of gebieden die onderdeel vormen van het NNN.

Natura 2000

Gezien de afstand, tussengelegen verstorende elementen (zoals woningen, boerenbedrijven en de A28), de al bestaande achtergrondverstoring van de tussengelegen boerenbedrijven omvang van de voorgenomen plannen, zijn verstorende effecten als gevolg van licht, geluid, trillingen en optische effecten uitgesloten. Voor verzuring en vermisting geldt dat vanwege de afstand van ca. 9.200 meter van het plangebied tot het Natura 2000-gebied Veluwe en de zeer beperkte omvang van de werkzaamheden kan worden uitgesloten dat er sprake is van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van habitatsoorten. Een AERIUS-berekening is dan ook niet noodzakelijk.

Gelders Natuurwerknetauwerk en de Groene Ontuikkelingszone

Het plangebied maakt geen deel uit van het Gelder Natuurnetauwerk of de GO. Het dichtstbijzijnde onderdeel van het GNN en de GO ligt op respectievelijk ca. 1.441 en 1.277 meter afstand van het plangebied. Op een dergelijke afstand zijn negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN en het GO uitgesloten.

8.2 Aanbevelingen

Naast de consequenties vanuit de Wet natuurbescherming is er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied. Hierbij valt te denken aan:

- Het planten van inheemse, besdragende bomen en struiken voor vogels en vleermuizen;

Literatuurlijst

- BIJ12. 2017. *Kennisdocument Steenuil* *Athena noctua* , versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Bos, F., Wasscher, M. & Reinboud, W. 2007. *Veldgids libellen*, 5^e volledig herziene druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M. 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Creemers, R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (RAVON) 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten*.
- Dietz, C., von Helversen, O. & Nill, D. 2011. *Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*, uitgeverij De Fontein|Tirion Uitgevers B.V., Utrecht.
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongers, W. 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000*. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Websites

- Website Stichting Anemoon (www.anemoon.org).
- Website EIS-Nederland (www.eis-nederland.nl).
- Website FLORON (www.verspreidingsatlas.nl).
- Website Nederlandse Risicokaart (nederland.risicokaart.nl).
- Website Provincie Gelderland (www.gelderland.nl).
- Website RAVON (www.ravon.nl).
- Website overheid (www.rijksoverheid.nl).
- Website soortenbank (www.soortenbank.nl).
- Website telmee (www.telmee.nl).
- Website vlinderstichting (www.vlinderstichting.nl).
- Website zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl).